

19.15x27.7	1	עמוד 38	מצב הרוח	30/08/2019	69860642-1
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

מצב העבר

עו"ד אמיר שושני

ה'כנסיה' שלא הגישה את הלחי השניה

הלל יפה הקים את 'הכנסייה הארצישראלית' נגד הקונגרס הציוני ותוכנית אוגנדה. אבל את ההלוואות להקמת הגוף סירב להחזיר

נרתם לאיסוף הכספים בהתנדבות, והיפואים התמימים שילמו את הכסף עבור ההתארגנות הפוליטית הזו.

ביום כ"ט באב תרס"ג התכנסה האסיפה. הצירים אמנם הירבו להג, אבל הקונגרס הציוני קיבל את תוכנית אוגנדה. בכך הסתיימו פעולותיה של 'הכנסייה הארצישראלית'.

הלך הכסף.

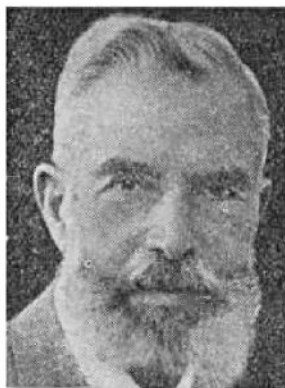
אנשי יפו חשו מרומים. הפוליטיקאים 'עשו עליהם סיבוב' והם דרשו את החצי-מג'די שלהם בחזרה. הם פנו למוריץ שיינברג, והוא מצידו פנה לד"ר הלל יפה בבקשה להחזיר את כסף הפדיון לאומללים. להחזיר את הכסף?... האופציה הזו לא עלתה כלל בדעתו של ד"ר יפה.

כשבאו אליו האנשים ודרשו בצעקות את כספם, הוא הניח אקדח על השולחן (!) והשיב להם "לכו לשיינברג. הוא לקח מכם את הכסף, הוא יחזיר!"

מוריץ לא חלם לוותר. ערב אחד הוא בא למשרדי הוועד המרכזי, ודרש (שוב) את הכסף. אחרי שעה נכנס למקום בסערה האיש החשוב, המלומד והפוליטיקאי, ד"ר הלל יפה, ובידיו מקל גדול ומאיים, על מנת ללמד לקח את הפירחח שיינברג. על מה שהיה בפנים, חלוקות הדעות. דבר

ד"ר הלל יפה

מוריץ שטיינברג

דווקא אז נכנס מסלול חייו לנתיב התנגשות עם זה של ד"ר הלל יפה. בניגוד למוריץ, ד"ר הלל יפה היה 'אינטליגנט'. רופא. מלומד. איש המגזר הציבורי. בצד עיסוקו המבורך כרופא, הוא היה פוליטיקאי, נציג 'חובבי ציון' בארץ ישראל.

הפוליטיקאים 'עשו עליהם סיבוב'

בשנת תרס"ג, 1903, החל בנימין הרצל למלמל משהו על 'אוגנדה'. הקונגרס הציוני השישי עמד להתכנס בבאזל, וציוני הארץ חששו לעתיד ארצישראל ונכנסו ללחץ.

כך חבר הלל יפה למנחם אוסישקין, והם הקימו את 'הכנסייה הארצישראלית',

דב שיינברג השתוקק להתחתן עם בת הרב. הוא עצמו היה חילוני ו'משכיל', מה שהפך את הנישואים לבלתי אפשריים, והשדכן עיגל הרבה פינות כשהציג את ה'תכשיט' לפני הורי הבתולה. כך מצאה עצמה הגיה הצעירה מקודשת למישהו לא מתאים. איכשהו היא החזיקה מעמד בזוגיות משותפת עד שילדה את בנם בכורם מוריץ, אך מיד לאחר הלידה היא שבה אחר כבוד לבית הוריה, ותינוקה בחיקה.

השנה היתה 1860. אבא דב מיהר להתחתן עם גברת אחרת, ומוריץ הקטן נזנח ונאלץ לבלות את ילדותו אצל סבא וסבתא החילונים. ילדותו כללה לימודים בבית ספר עממי בלבד, ומיד לאחר מכן לימוד שני מקצועות, נחותים אך משתלמים, צורפות ושענות. בן 22 היה מוריץ כאשר יום אחד הופיע בעיר אנגלי נוצרי מיסטיקן, עם קרחת בוהקת וזקן מרשים, והחל לקשקש על התחברות לטבע בפלשתניה. לורנס אוליפנט קראו לאיש עם הזקן, חבר קרוב של מחבר 'התקווה' נפתלי הרץ אימבר, ומוריץ השתכנע ועלה על אונייה ליפו, ביחד עם אביו וסבו.

מוריץ התגלה כיוזם זריז, ותוך מספר שנים חזר מגרשים, בנה עליהם חנויות, והחזיר אותם בחכירת משנה לסוחרים מקומיים. המצלצלים צילצלו בקופתו ומעמדו החברתי הרקיע שחקים.

שנת 1901 התקרבה, ובאימפריה העות'מנית חיפשו מונומנט הנצחה לציון מחצית היובל לסולטנותו של עבדול חמיד השני. נכבדי יפו התכנסו לטכס עזה בשאלה הקשה. גם מוריץ הזומן, והבין מיד שמכל ההצעות שיעלו, יתעשרו בעיקר המתכננים והיוזמים. "למה לא אני?" חשב מיד, והעלה רעיון משלו, לבנות מגדל באמצע יפו, ולהתקין עליו שעון גדול שיראה את הזמן מארבעה צדדים. הנוכחים התפעלו מהרעיון, ומוריץ מונה ליישומן.

עברו שנתיים, מגדל השעון של יפו הושלם ופיאר את סביבתו, קופת המזומנים של מוריץ שיינברג תפחה וכך גם האגו שלו.

המלומד והפוליטיקאי, ד"ר הלל יפה, ובידיו מקל גדול ומאיים, על מנת ללמד לקח את הפירחח שיינברג

אחד בטוח: ד"ר הלל יפה יצא משם עם פנס גדול בעין.

אלימות מבית? - העסקנים לא יכלו לעבור על הפגיעה בהלל יפה בשתיקה, אבל לא היה להם הרבה מה לעשות. "אין די מילים להביע את רגשי הבוז שאנו חשים למעשה הזה", כתבו ליפה ראשי העסקנים, אך הפצירו בו: "מבקשים אנו ממך ידידנו הנכבד מאוד להרגיע את רוחך ולא לשים לב אל הדבר, וה' הבוחר בציון ירחיק מראיתנו כל רע".

שתתחרה בהנהגה הציונית הקיימת. כדי לקרוא על הרצל תיגר בקול רם מספיק, הם התכנסו בזיכרון יעקב בדיוק ביום כינוסו של הקונגרס בבאזל. ברם, הפוליטיקאים לא רצו שההתארגנות תעלה להם כסף. לכן הם פיתו את הפועלים "החיים מעמל כפיהם ואינם מתפרנסים מן הצדקה", לשלם חצי מג'די כל אחד, ובתמורה לקבל את הזכות לבחור את הצירים לאסיפה הכללית של 'הכנסייה הארצישראלית'. מוריץ שיינברג